

75 ÅR SIDEN FRIGJØRINGEN

Endelig 17. maitog igjen!

De siste ukene har Gauldalsposten brukt mye spalteplass på krigen. Dette er et bilde fra frigjøringsåret 1945. Det var mye å glede seg over i mai '45. Tirsdag 8.mai ble Norge et fritt land. Uken etter ble nasjonaldagen feiret. Dette bildet er fra 17.maitoget i Trondheim. I sentrum ser vi blårussen, handelsgymnaset, med hest og vogn i toget. Det er neppe mange gauldalinge å se på dette bildet, men 17.mai, folketog og nasjonaldagsfeiring har de fleste et forhold til. Som bildet viser var gleden stor da trønderne endelig kunne feire nasjonaldagen i et fritt land igjen! (Foto: Tore Greiner Eggans fotoarkiv/krigsbilder.net).

Motstandskamp fra Trondheim

Det kommer stadig nye bøker om krigen. I år ble «Motstandskamp fra Trondheim» gitt ut. Boka som er skrevet av Tor Busch beskriver kampen mot de tyske okkupantene i hele Trøndelag. Gauldalen er sentral, først gjennom fluktrutene som ble etablert i 1941, og sist gjennom operasjon Lapwing på slutten av krigen.

Fra boka:

Den 10. februar 1942 kom Odd Sørlie med Shetlands-Larsen til Frøya med ordre om å bygge opp væpnede kampgrupper i Trøndelag. De startet i Trondheim og nærliggende områder som Meråker, Stjørdal, Melhus og Orkdal og dekket etter hvert området fra Steinkjer i Nord til Oppdal i sør og fra Røros i øst til Frøya i vest. I tillegg til kampgruppene bygget de opp kurerruter, våpen- og matdepoter og en sanitetstjeneste. Gruppene skulle stå klar ved en alliert invasjon.

Knud Brodtkorb Danielssen hadde ansvaret for Gauldalen, og våren 1944 ble han og Nils Uhlin Hansen sendt fra Sverige til Norge for å etablere nye kampgrupper:

«Det blir en lang tur i dårlig vær – regnvær og mye snø i fjellene. Et-

ter en uke kommer de til Haltdalen og legger seg inn på Evenmo setra i Ledalen. Derfra drar Knud Brodtkorb Danielssen ned i bygda og tar kontakt med sogneprest Amund Bentzen som bor på prestegården i Haltdalen. Bentzen kjenner Dina Aas, tanten til Knud Brodtkorb Danielssen som bor på Rotvold Asyl i Trondheim, og det er godt nok for å skape tillit.

Bentzen er avsatt som sogneprest av tyskerne, men fortsetter i gjerningen som før. Han lytter interessert når Knud Brodtkorb Danielssen forteller om organiseringen av Lark og at han er sendt ut på oppdrag av Forsvarets Overkommando i London. Det er behov for en avsnittssjef i øvre Gauldalen og Bentzen sier ja til å ta stillingen. Det betyr at han må sette i gang arbeidet med å organisere motstandsgrupper i hele området. Som prest har han god kjennskap til hvem han kan stole på.»

Dette ble starten på et langt opphold i Gauldalen og de to agentene ble etter hvert engasjert i operasjon Lapwing med Reidar Kvaal som leder. Etter sprengningen av Stormuren må Brodtkorb Danielssen dra til Hølanda, mens Uhlin Hansen blir med på sprengningen av 820 skinner på Rørosbanen. Like etterpå slår

Gestapo hardt tilbake:

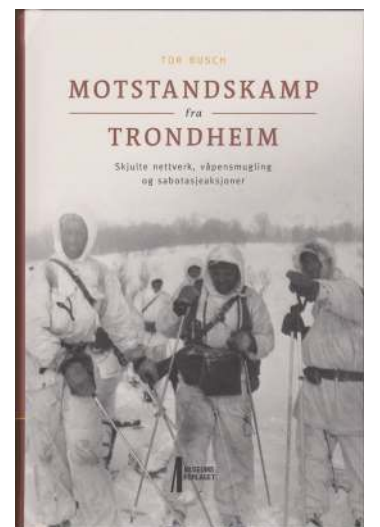
«Nils Uhlin Hansen og de to andre sabotørene venter besøk av bygdefolket til våpeninstruksjon og har ingen tanke om at de kan bli angrepet. Før de får sanset seg er hytta omringet av tyske soldater. De har godt med våpen og ammunisjon, både stengun (maskinpistol), brenngun (lett maskingevær), rifler og håndgranater, og åpner umiddelbart ild. Tyskerne ligger rundt hytta og skyter med maskingeværer og rifler. Det blir en intens skyting som varer nesten en time. Mot slutten bruker begge parter håndgranater. Hytta blir gjennomhullet med kuler og sabotørene har ingen sjanse til å vinne kampen. Da tyskerne til slutt trenger seg inn i hytta blir to tyske soldater såret, en mister foten og en mister armen. Innenfor finner de en person i gangen, en i stua, mens en tredje ligger i snøen utenfor loftsvinduet. Alle har britiske uniformer. Nils Uhlin Hansen har fått et skudd i ansiktet. Han er 24 år gammel.»

Så kommer turen til sivilbefolkningen:

«I denne aksjonen bruker Gerhard Flesch en ny terrormetode – ved storaksjoner skal det på forhånd plukkes ut et visst antall personer som skal skytes. Før aksjonen får

folk fra Sipo og statspolitiet utlevert lister over hvem som skal arresteres i Gauldalen. Ved to navn står det et rødt kors – det er lærer Ole Kvern-rød og bankkasserer Ingar Trøien. De leder hver sin motstandsgruppe i Singsås og skal skytes under fingerte fluktforsøk. Om morgenen den 16. februar 1944 blir Kvern-rød og Trøien arrestert og skutt.»

Dette er sitater fra tre av historiene som fortelles i den nye boka «Motstandskamp fra Trondheim». I boka følges ni unge menn fra Trondheim gjennom andre verdenskrig. Handlingen foregår både i Norge, Sverige og Storbritannia og de ni hovedpersonene opplever alle aspekter av krigen – noen må flykte, noen blir torturert, noen mister nære familie-medlemmer, en blir skutt, en blir hengt, en sendes til tysk konsentrasjonsleir, de fleste deltar i sabotasjeaksjoner og alle må hele tiden være på vakt for ikke å bli tatt av Gestapo eller Rinnan-banden. Boken er skrevet i kronologisk orden og de ulike hendelsene er nøstet sammen slik de framstår som en sammenhengende historie fra den 9. april 1940 til den 8. mai 1945. Epilogen viser at de som overlever sliter med kompliserte traumer 30-40 år etter at krigen sluttet – og at Knud Brodtkorb Danielssen blir så sterkt knyttet til

hendelsene i Gauldalen at han bosetter seg i Aunegrenda etter at han blir pensjonist.

Forfatter Tor Busch (f. 1945) er professor emeritus i organisasjon og ledelse ved NTNU Handelshøyskolen i Trondheim og har skrevet en rekke fagbøker. Etter at han ble pensjonist, har han studert hva egen familie gjorde under krigen, noe som vekket hans interesse for kampen mot den tyske okkupasjonsmakten. Som aktiv forsker var det naturlig for ham å skrive en forskningsbasert bok – som samtidig forteller dramatiske historier fra hverdagen til dem som reiste seg mot okkupantene. I boka Motstandskamp fra Trondheim har han fått hjelp av Jann Rønning i Haltdalen med opplysninger om Gauldalen.